

Història&Crispetes: Era Imperial, 1870/1918

Docent: Xesco Montañez Zarcero

Curs 2024-2025: UNED Sènior Cornellà

Hores lectives: 30

Dia i hora: dijous de 18:00 a 20:00 h

Idioma: català

Calendari: octubre: 10, 17, 24 i 31
                      novembre: 7, 14, 21 i 28
                      desembre: 5, 12 i 19
                      gener: 9, 16, 23 i 30

Introducció

"Arribarà el dia en què als nens de les escoles públiques se'ls ensenyarà pràcticament tot amb emocionants pel·lícules. Definitivament, no se'ls tornarà a obligar a llegir història mai més." (D.W. Griffith, 1915)

Polèmiques paraules del gran director nord-americà, reconegut fundador del llenguatge cinematogràfic, que ens serveixen d'invitació a una proposta pensada a parts iguals per als amants del cinema i de la història. Un curs on visualitzarem prop d'un centenar de fragments breus (d'entre 3 i 5 minuts) de grans pel·lícules de tota època i condició de realització: des del primer cinema mut a la més actual animació digital. La força expressiva del cinema més divers (d'aventures, bèl·lic, romàntic, biopic, musical, social, d'autor) ens permetrà contextualitzar el desenvolupament de la Baixa Edat Contemporània, l'apassionant període històric que marca el trànsit del segle XIX al XX.

Objectius

- Realitzar un recorregut per la història i la cultura de la Baixa Edat Contemporània (1870-1918) a través del cinema de ficció històrica, llargmetratges, telefilms i telesèries.
- Aprendre a analitzar críticament les imatges i les produccions filmogràfiques en el seu context contemporani i alhora com a eines pel coneixement dels grans fenòmens del nostre passat i present.
- Estimular la participació, el debat i l'esperit crític des de l'experiència personal de l'alumne davant els esdeveniments històrics i els diferents discursos historiogràfics.

Programa

Les cinc dècades que van des de 1870 a 1918 van esdevenir el cant del cigne de la Vella Europa vuitcentista, una època plena de grans transformacions econòmiques, polítiques i socials en l'eix Londres-París-Viena-Sant Petersburg: des de la Segona Revolució Industrial i l'ascens del moviment obrer fins a la Revolució Russa, passant pel repartiment colonial, la configuració dels grans imperis europeus i l'albirament de noves potències internacionals: els Estats Units, la URSS i el Japó. Un curs que ens proposa una aproximació cinematogràfica a la història política i cultural de la *Belle Epoque*, aquells llunyans temps de la Pau Armada i a la seva fatídica culminació durant la sagnant Gran Guerra (1914-18) que va obrir de bat a bat les portes del segle XX.

Les 15 sessions del curs desenvoluparan el següent temari i continguts històrics:

- 1) Gran capitalisme industrial: economia global i moviment obrer.
- 2) Desfilades i banderes: Nacionalisme, Imperialisme i Pau Armada.
- 3) Aquella *Belle Epoque*: el paradís perdut anterior a la Gran Guerra.
- 4) La Primera Guerra Mundial (1914-1918) i la Revolució Russa.
- 5) El cinema canvia la Història: el naixement del 7è Art.

Metodologia

- Introducció i presentació dels aspectes fonamentals del coneixement històric (factors, esdeveniments, processos ...)
- Reconeixement dels principals elements característics de cada fenomen històric analitzat mitjançant una selecció curada de fragments cinematogràfics significatius.
- Qüestionament i reflexió conjunta amb l'alumnat, sobre la veracitat històrica i la versemblança artística de les fonts emprades.

Serà així que, fragment a fragment, com qui diu “crispeta a crispeta”, a la pantalla de la nostra aula sènior caurem massacrats amb els companys i companyes de la Comuna de París. Baixarem a la vella mina gal·lesa i qui sap si tornarem a veure el sol. Jugarem a billar al Reform Club. Pujarem les altes muntanyes del llunyà país del Kafiristan i remuntarem el cor tenebrós del gran riu Congo. Formarem amb els requetés carlistes a les portes de Bilbao. L'apatxe Gerónimo atacarà la nostra diligència. Passada la febrer de l'Or de Califòrnia ens banyarem en l'or negre de l'Estrella Solitària. Amb solemnitat ritual ens farem l'harakiri davant el nostre Shogun. Entre crits d'angoixa, la bomba de l'antic Liceu esclatarà als nostres peus. Ens tallarem l'orella amb Van Gogh abans de ser vampiritzats pel comte Dràcula. A Viena i Budapest ballarem el vals amb l'Emperadriu de la doble corona. Negra nit madrilenya, esperarem a Prim al carrer del Turc. Quedarà ben clara la importància d'anomenar-se Ernest, Jacint, Lou, Emily o Virgínia. Amb els últims de Filipines tornarem palúdics a casa. La guerra comercial entre Tesla i Edison ens il·luminarà. Seran violentes les barricades sota el cel de la Rosa de Foc. Zapata i Pancho Villa reviuran gràcies al cel·luloide. Als camps de Flandes, màscares, gas mostassa i mort. Lluitarem amb Lawrence per alliberar Damasc. Tronarà el Potemkin i amb rauxa bolxevic assaltarem el Palau d'Hivern. Capitularem i desfilarem a Versalles. Morirem de Grip espanyola a Filadèlfia.

Bibliografía

Breu, Ramon: *La historia a través del cine*. Editorial Graó. Barcelona, 2012.

Bueno Urritzelki, Mikel: “La revolución rusa en el cine: un análisis comparativo”.
FilmHistoria Online, Vol. 29, núms. 1-2 (2019).

Caparros Lera, José María: *100 películas sobre historia contemporánea*. Alianza editorial. Madrid, 1997.

Claramonte, Jordi: *Desacoplados. Estética y política del Western*. Papel de Fumar Ediciones, Madrid, 2011.

Coro Rubio, Pobes: *La historia a través del cine. Estados Unidos: una mirada a su imaginario colectivo*. Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco, Bilbao, 2010.

Ferro, Marc: *Historia contemporánea y cine*. Ariel Historia. Barcelona, 1995.

García, María Ángeles: *Vidas de mujer que el cine cuenta*. Machado Libros, Pensamiento. Madrid, 2020.

Gubern, Roman: *Historia del cine*. Editorial Lumen. Barcelona, 1989.

Herederos, Carlos i Fernández, Joxean (coords.): *De Lumière a Kaurismaki: La clase obrera en el cine*. Donostia Kultura, San Sebastián, 2014.

Hobsbawn, Eric: *La era del imperio, 1875-1914*. Editorial Crítica, Barcelona, 2001.

Monterde, José Enrique; Selva Masoliver, Marta i Solà Arguimbau, Anna: *La representación cinematográfica de la historia*. Akal. Barcelona, 2002.

Romero, Emilio G.: *La primera guerra mundial en el cine. El refugio de los canallas*. T&B Editores, Madrid, 2013.

Tuchman, Barbara W: *La torre del orgullo. Una semblanza del mundo antes de la Primera Guerra Mundial*. Grup Editorial, 62, Barcelona, 2015.

Valero Martínez, Tomás: *La Historia de España Contemporánea vista por el cine*. Colección Film-Historia, 13, Universitat de Barcelona, 2010.